

Τ Α Ε Ι Δ Ι

Παράγγεια του Καουσιτζή γελάδα πρὶ νῦ φύγε,
νὰ δίνει γάλα δέκα οἰρ, βαριὰ καλκοντιανὰ,
νὰ πίνουν τὰ παιδιὰ πολὺ, οἱ παραμάνε; λίγο,
νὰ πίνει κι' ἄλλος μας κανεὶς σὰν τύχει καὶ πεινᾷ.

Κι' ἔφερες, γὰ σου Καουσιτζή,
γελάδα μὲ μοσκάρι.
Μιάζουν, καημένε Θωδωρή,
σὺν ἡλίος καὶ φεγγάρι.

Καὶ ξεμερώνει ἡ πρώτη ἄβγῃ, καὶ νὰ φωνὴ μεγάλη
βουύζει «Τ' ἄρρωστο παιδί τρεχάτε τί περνᾷ!»
Ἔνα ποτὴρ ἀρπάξω ἐγὼ, κανάτια ἀρπάξουν ἄλλοι,
μὲ μιὰ γαβιάδα ἀπ' τὴς βαθιῆς ἡ ἄρια ξεκινᾷ.

Μέσ' στοὺς βαπόρι, Καουσιτζή,
ἔλοι θὰ πιούμε γάλα.
Ποῦ 'σαι, καημένε Θωδωρή,
νὰ πιεῖς κι' ἐσύ μιὰ στάλα;

Κι' ἀπὸ μακριὰ ξανοίγουμε στὴν πλώρη τὴ γελάδα
ποῦ κάπως δείχνει στὴ ματιὰ οὐ νὰ μᾶς καρτερεῖ.
Κι' ἀρμύγουμε ὅλοι ἀρμύγουμε μὲ ζῆλο στὴν ἀράδα,
μὲ ἀφτὴ μονάχα μιὰ κλωτσὰ μᾶς φίλεψε γερό.

Φοβοῦμαι κι' ἄλλες, Καουσιτζή,
μήπως κλωτσὸς μᾶς βρέξει.
Ποῦ 'σαι, καημένε Θωδωρή,
νὰ φᾶς κι' ἐσύ πέντε ξη;

Κι' εἶπε τὰ χεῖλια γλύφοντας ὁ μάγερρας μὲ χάρη
ποῦ σὺν πρησμένη ἡ σεβαστὴ τοῦ πρόβαλλε κοιλία
«Διαβόνητρον ἀλήθεια στανανᾶς ἀπὸ τ' ναι τὸ μοσκάρι»
«Ὅλο τὸ γάλα τῶραγε ὡς στὴ στερεὴ σταλιά.»

Τρέχουν τὰ δάκρυα, Καουσιτζή,
σὺν τὸ νερὸ τῆς βροχῆς.
Ποῦ 'σαι, καημένε Θωδωρή,
νὰ μᾶς παρηγορήσεις;

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΠΑΛΙΑ ΣΕΡΤΑΡΙΑ

Ο ΣΤΙΧΟΣ

«Ὁ στίχος εἶναι ἱερὸ πρᾶμα!» ἔλεγε μιὰ φο-
ρὰ ὁ Ψυχάρης. Καὶ τόσο βαθιὰ μοῦ ἐντυπώθηκε ὁ
φιλοσοφικὸς ἐκεῖνος ἀφορισμὸς, ποῦ σὰ μουσικὴ ἀπὸ
τότες ἀντιλαλεῖ μὲς στοῦ νοῦ μου. Καὶ τὸ λέω καὶ τὸ
ξαναλέω. «Ἱερὸ πρᾶμα ὁ στίχος».

Ὁ καλὸς ὁ στίχος βέβαια· ὅχι ὁ ἀχαμνός. Ἀδ-
τὸς εἶναι ἱεροσυλία.

Τί εἶναι ποῦ μᾶς τὸν κάμνει ἱερὸν ἓνα στίχο,
ἓνα δίστιχο, ἓνα ποίημα; Ἀραγε, τὸ μέτρο; Ὁ

λας, τᾶχαρε ἀπαράλλαχτα καὶ τοῦ Ἀντρέα, γιατί
ἀφότου ἀποχαιρέτησε τὴν Κατινούλα τὴς δεκατρεῖς
τοῦ Φλεβάρη, ἐπίασε ὁ ἄθρως ἀλληλογραφία μὲ
τοὺς γιατροὺς, ποῦ δὲν τέλειωνε. Ὁ κ. Κούρης τοῦ
ξεδιάλιζε πὺς τὰ περισσότερα μῆχανε σὲ τάξη, πὺς
τίποτα δὲν εἶναι, πὺς ὁ κίντυνος εἶναι ἡ φούσκα, ὁ
σοβαρὸς ὁ κίντυνος. Τὴ λέξη κίντυνος τὴν εἶχα ὁ κ.
Κούρης, κι ὁ Ἀντρέας τὸ γινώριζε πὺς δὲ βάζουνε
οἱ γιατροὶ τέτοια λέξη σὰ μπόσινα. Τὸ πρῆξιμο, νὰ
μὴν τὰ πολυλογούμε, μπορούσε νὰ κατανήση σωστὴ
πνίξιμο. Ἀπελπισμένος ὁ Ἀντρέας, μὰ ὡς καὶ στὴν
ἀπελπισίᾳ του ἐνεργητικὸς, εἶπε νὰ βωτήση τὸν κ.
Χουίταρη, νὰ τὸν παρακαλέσει, νὰ τοῦ καταδείξῃ σὲ
τί θέση δεινὴ βρισκότανε ἡ ἀξέωστη, κι ὁ Χουίτα-
ρης νὰ στοχαστῇ κανέναν τρόπο νὰ τῆς σηκώσῃ τὸ
πρῆξιμο, ἀφοῦ τὸ πρῆξιμο τὸ φέρανε τὰ ράδια. Στὴν
ἀρχὴ κίόλας ὁ κ. Χουίταρης τοῦ εἶχε δηλώσει ῥητὰ
πὺς τὰ ραδιογραφήματα, καὶ νὰ μὴν τὴν γιατρίβανε
ἀκόμη, ἀδύνατο νὰ τὴ βλάψουνε. Νὰ ποῦ δὲν τὴ
γιατρίβανε κι ὡστόσο νὰ ποῦ τὴ βλάψανε.

Ὁ κ. Χουίταρης τὸ πῆρε ἀνάποδα· θύμωσε. Καὶ
τί μπορούσε ἄλλο νὰ κάμῃ παρὰ νὰ θυμώσῃ; Νὰ
τοῦ πῇ πὺς ἤμαρτο κ' ἐφταιξα; Ὁχι. Λογικὰ ἐπρε-
πε νὰ θυμώσῃ. Τοῦ ἀποκρίθηκε ξερὰ πὺς τὰ ραδιο-

γραφήματα; τὸ πελεκημένο, τὸ τορνεμένο τὸ λεχτικό;
Τίποτις ἀπ' οὐτά. Ἀντὶ ὅλα εἶναι δοριφόροι τοῦ ἄ-
στρου ποῦ λαμπρύνει καὶ θερμαίνει τὸ ποίημα—τῆς
ἀθάνατης τῆς Ἀλ ἡ θ ε ι α ς.

Μὲ τὸ νὰ παρασταίῃ πιστὰ ὅτι ἔχει ἔξοχο κ'
ἐθνετικὸ ὁ ἀνθρώπινος ὁ νοῦς, γίνεται ἱερὸς ἓνας
στίχος.

Δύσκολη τέτοια παράσταση. Τόσο δύσκολη, ποῦ
καλότυχος ὁ ποιητὴς ποῦ κατορθώνει στὴ ζωὴ του νὰ
γράψῃ μερικὸς ἱερὸς στίχος!

Ὁ ἴδιος, ἂν εἶναι ἀληθινὸς ποιητὴς, ἂν ἔχη δη-
λαδὴ ὁ νοῦς του ὑλικὸ κατάλληλο γιὰ παράσταση, τὸ
νοιώθει πὺς κάθε του ἔργο εἶναι ἀπλή δοκιμὴ, ἀ-
πλὸς ἀγῶνας γιὰ νὰ παρασταθῇ ἀκέρια ἡ ἀλήθεια.

Γράφει ὁμορφο στίχο, κι ὡς τόσο καὶ τοῦ λεί-
πει. Ἀπὸ τὸ καὶ πρέπει νὰ βρεθῇ, ἀπὸ τὸ μικρὸ
τὸ σούφρωμα νὰ καθῇ ἀπὸ τὴν ἡρεμὴ τὴν ἐπιφάνεια
ποῦ καθρεφτίζει τὸν ποιητικὸ στοχασμὸ του. Ὁχι
γιὰ νὰ γίνῃ ὠραῖος ὁ στίχος, μόνο γιὰ νὰ ἱστορήσῃ
ἀλάθευτα τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ γίνῃ ὠραῖος. Μιὰ μο-
νάχη κάποτε λέξη, σ' ἔτοση θέση βαλμένη, τὴν τα-
ράζει καὶ τὴ σαλεύει τὴν ἐπιφάνεια, τὴ χαλνᾷ τὴν
πιστὴν παράσταση. Κάθετα λοιπὸν ὁ ποιητὴς καὶ
σπουδάζει, σπουδάζει ὅπου νὰ βρῇ τὴ θέση ποῦ
χρειάζεται ἡ λέξη στοῦ μωσαϊκοῦ του, γιὰ νὰ δώσῃ τὸ
νόημα μὲ τὴ δύναμη καὶ μὲ τὸ χρῶμα ποῦ τοῦ ἀ-
ξίζει.

Ἄλλοτε πάλι δὲν εἶναι ἡ θέση, μόνο ἡ ἴδια ἡ
λέξη ποῦ χρειάζεται. Ἡ λέξη ὑπάρχει, ἐπειδὴ ὑπάρ-
χει τὸ νόημα. Μέρους περνοῦνε, κ' ἡ λέξη δὲ βρίσκε-
ται. Ἔρχεται ὁμως ἡ ὥρα τῆς, καὶ προβάλλει σὰ
διαμάντι καὶ παίρνει τὴ θέση τῆς στοῦ ἱεροῦ τὸ καλλι-
τέχνημα.

Ἔτσι δούλευε τοὺς στίχους του ὁ ἀθάνατος ὁ
Σολωμός. Καὶ τὸν ἔχουμε ἀπόδειξη τρανὴ πὺς τὸ
σύστημα τοῦ νὰ πελεκῇ ὁ ποιητὴς μὲ ἐπιμονὴ τὸ
στίχο του ἀντὶς νὰ τινάζῃ σὺν πυροτέχνημα, κι ἂν
εἶναι κι ἀδούλευτος, δὲν εἶναι καινούριον σύστημα, κα-
θὼς θέλοντε νὰ ποῦνε μερικοὶ σημερινοὶ ἐδῶ στὴ
Δύση, μόνε παμπάλαιο καθὼς ἡ τέχνη. «Οἱ μικρο-
δουλεῖς κάμνουν τὸ τέλειον», εἶπε ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελ-
λος, «ὅμως τὸ τέλειον μικροδουλεῖα δὲν εἶναι».

Μιὰ ἀπὸ τὴς χειρότερες ψῶρες τῆς σημερινῆς ἐπο-
χῆς εἶναι καὶ τὸ πολὺ τὸ διάβασμα. Ἀρρώστια τοῦ
νοῦ, καὶ τὸ σύμπτωμά της, πολυμάθεια δίχως κρίση.
Ἀγοπητοὶ μὲν νέοι, κι ἀγαπητότερές μὲν κοπέλλες,
μὴν παραδιαβάσετε. Ρίξτε τα στοῦ γυαλοῦ τὰ χαδεμένα

σας τὰ ρομάντα. Σὰν κάθεστε τὸ βράδυ, ἀντὶς τό-
μους μωρολογιὰ, διαβύστε μερικὸς καλὸς στίχους.
Ὅριστε ἓνα δίστιχο γιὰ μιὰν ἀρχή, παρμένο κατὰ
τύχη ἀπὸ τὸ Σολωμό. Πῆτε μὲν ἂν δὲν κινήσῃ τό-
μους ρομάντα μέσα του;

«Κι ὅταν ἀκούγω ξένο παιδί κοντὰ μου

Μά ν ν νὰ λέη, μοῦ σκίζεται ἡ καρδιά μου».

(1894) ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΠΕΡΑ...

Τὰ δάχτυλά σου ἀψόθυμο φτερόνουνε τὸ πιάνο
καὶ καρδιοχτύπι ἀγρίκητο μοῦ παίρνει τὴν ψυχὴ μου
πὲρ' ἀπ' τὴς ἔγνοιες τὴς μικρῆς τῆς ζήσης τῆς σπλαγχνῆς,
τόσο γλυκὰ, πολὺ γλυκὰ, ποῦ σβύνει μου κ' ἡ ἀνάσα.

Κ' οἱ σεργάνες εἰς χλωμὲς μυστηριακὰ μοῦ λένε
νὰ πῶ ὅλο τ' ἀπομύρωμα τῆς διάφανης ψυχῆς σου
καὶ μέσ' στίς ἀρμονίες σου νὰ σὲ καληνωρίσω
μὲ μακαριὰς ἀλημονιὰς καὶ λιτανεῖες ἀγάπης

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖο δρόμος Ζήνωνος 2 πουλιούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ
ἓνα καὶ 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, τὰκόλουθα βιβλία:
τοῦ ΨΥΧΑΡΙ «Τὸνεῖρο τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ
«Ἡλῖος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζή-
τημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΕΦΤΑ-
ΛΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης», «Μαζώχτρα καὶ Βρου-
κόλακας» καὶ «Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ
«Οἱ σκιὲς μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεχτίμητο»
(δρᾶμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατριδα»
— τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινούρια» — τοῦ
Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιά» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
«Ζωντανὸ καὶ πεθαμμένο» καὶ «Ὁ Ἀσώτος» (δρᾶματα) —
τοῦ ΛΟΓΓΟΥ «Ἀφῆνης καὶ Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερῆς) —
τοῦ ΕΥΡΥΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περικαλὶτη) — τοῦ
ΣΟΦΟΚΛΗ «ὁ Αἴας» (εἰσφρ. Ζήσιμου Σίδερη).

Ἡ ΙΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλεξ. Πάλλη δρ.
2 καὶ φρ. χρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ.

Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάν-
τρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. χρ. 2
γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ.

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀναπαιστοι» —
«Τρισεύγενη» — «Γράμματα» — «Ἀσάλευτη Ζωή», 6 δρ. ἀν-
τὶς 12 ποῦ πουλιούνται σὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ τὴς ἐπαρχίες
τ. 50 καὶ γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ 7 φρ. χρ. δίχως ἄλλο ἐξόδο
γιὰ τὰ ταχυδρομικά. — Ὁ «Ἐωδωκαλόγος τοῦ Γύφτου»,
3 δρᾶμῆς.

Τοῦ ΙΔΑ «Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἶμα» δρ. 2.

Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Πλουτολογία (δρ. 1) — Κριτικὴ
τοῦ ἀδελφου λογισμοῦ τοῦ Κάντ (δρ. 1) — Τὸ δαρμολογικὸ
ζήτημα στὴν Ἀγγλία (λεφτά 50)

γραφήματα δὲ φταῖνε σὲ παραμικρὸ, πὺς ἐκεῖ ποῦ
τὴ ραδιογράφῃς τὴν γιατρίβει, πὺς τρόπος κανέναν
δὲν ὑπάρχει νὰ ξεπρηστῇ μὲ τὰ ράδια, πὺς ἡ ραδιο-
γραφία δὲν ἔχει τέτοια μέσα στὴ διάθεσίν της, καὶ
στὸ τέλος πὺς τὸ πρῆξιμο τῶρα ἡ φουσκοφύμωση
μοναχὴ της.

Ἀφτὸ, πὺς νὰ τὸ πιστέψῃ ὁ Ἀντρέας; Ὁ κ. Σε-
βιλιάς, καὶ στὴν Κλινικὴ καὶ σὲ νοσοκομεῖο, ἀπειρε-
φουσκοφύμωσες εἶδε στὴ ζωὴ του· πρῆξιμο ἀπὸ φου-
σκοφύμωση, κανένα. Τοῦ τὸ βεβαίωσε καὶ σὲ τελε-
φταῖο του τὸ ταξίδι.

Ἐπίασε ὁ Ἀντρέας κ' ἔγραψε τοῦ Σεβιλιά. Ἦθε-
λε νὰ μάθῃ, λέει, ἀπὸ τί ἐπίασε ἡ Κατινούλα κα-
θαφτὸ, ἀπὸ ποῦ μπορούσε ὁ κίντυνος νὰ ξετρυπωρῇ,
ἂν τὸ πρῆξιμο βαστούσε ἀπὸ τὰ ραδιογραφήματα,
κι ἂν τὸ πρῆξιμο τῆς φούσκας δὲν εἶτανε ἀξιο καὶ
νὰ τὴν καταστρέψῃ τελειωτικά.

Ὁ τίμιος ὁ γιατρός τοῦ ἔδωσε ἀπάντησιν σ' ὅλα
του τὰ ρωτήματα. Θετικὰ ὅμως, μ' ἓνα ναι ἢ μ'
ἓνα ὄχι, δὲν ἀπαντοῦσε σὰ δύο τὰ στερεὰ. Συμπέ-
ραινεν τὴν ἀπάντησιν ἀπ' ὅλο τὸ γράμμα του ὁ Ἀν-
τρέας. «Τὸ ξετύλιγμα τῆς ἀρρώστιας βλέπω καὶ πάν-
τα σὰς ἀπασχολεῖ. Ἀναντίλεχτο πὺς ἡ φούσκα εἶναι
τὸργανο τῆς τὸ πῶς βαριὰ χτυπημένο καὶ κάμπωσες

περιπλοκές, τρομερὲς ὅλες τους, μπορεῖ νὰ βγοῦνε ἀπὸ
τὴ φούσκα. Μὰ οἱ πικίντυνες περιπλοκές δὲ φανή-
κανε ὡς τὰ τώρα κι ἀπίθανο νὰ φανοῦνε. Ἡ φουσκο-
φύμωση, μάλιστα, ὅταν ἡ φούσκα μνήσκῃ φαρδια-
νοχτή, ὅπως τῆς κυρίας Κατινούλας, εἶναι ἀρρώστια
τοπικὴ, δίχως καμιά χαρακτηριστικὴ ἀντίδρασιν ἀ-
πάνω στὸν ὀργανισμό. Τὸ πῶς σπουδαῖο τῆς ἀρρώ-
στιας στέκει στὴ γειτονία τοῦ ῥητήρα καὶ τοῦ νεφροῦ.
Μὰ τὸ νεφρὸ μῆτε τᾶγγιζε τὸ φῆμα. Τὰ οὐρα πάντα
κανονικὰ σὲ ποσὸ τους ἢ κάποτε καὶ ξεπερνοῦνε τὸ
κανονικὸ τὸ ποσὸ, καθὼς κ' οἱ ἀποκενωμένοι χυμοί
ποτὲς δὲν ὑπάρξε λιγότερα σὰ οὐρα. Τὸ σύστημα
λοιπὸν πάντα τοῦ λειτουργοῦσε προποῦμενα.

Οὔτε μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς πὺς τὸ κακὸ προέρ-
χεται ἀπὸ τὴν φυματίωση τοῦ πνευμονοῦ ἢ τοῦ λά-
ρυγγα.

Εἶναι ἀλήθεια πὺς τὸ περισσότερο ἐπᾶθε ὁ χω-
νεφρικός σωλήνας· συχνὰ ὅμως ὁ χωνεφρικός σωλή-
νας, σὲ τέτοιο εἶδος ἀρρώστιας, εἶναι μόνο καὶ μόνο
ἀντιδραστικός. Μὰ φανερώνῃ δηλαδὴ πὺς κατὶ στὸν
ὀργανισμό μας ἀσκήμα λειτουργεῖ, χωρὶς νὰ εἶναι ὁ
ἴδιος μὲ τὰ σωστά του παθιασμένος.

Τὸ κάτω κάτω, ἔχουμε σήμερα προδεδειγμένον, ποῦ
νὰ ποῦμε, ξεπεσμένον τοῦ ὀργανισμοῦ. Δὲν ἐφταιξε, δὲν